

Sygn. akt II Ca 1071/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Bazelan

Sędzia Sądu Rejonowego Krzysztof Niezgoda

(delegowany)

Protokolant Katarzyna Szumiło

po rozpoznaniu w dniu 31 marca 2016 roku w Lublinie, na rozprawie

sprawy z powództwa G. Z.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

A. o zapłatę:

1) kwoty 58000 zł z odsetkami ustawowymi: od kwoty 33000 zł od dnia 21 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty i od kwoty 25000 zł od dnia 21 kwietnia 2015 roku,

2) kwoty 100 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 21 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty,

3) kwoty 292,04 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 21 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty,

B. o ustalenie, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. ponosi odpowiedzialność względem G. Z. za dalsze mogące wystąpić w przyszłości skutki zdarzenia z dnia 10 marca 2011 roku

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Rykach z dnia 11 września 2015 roku, w sprawie I C 10/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie IV w ten sposób, że oddala powództwo w części obejmującej żądanie G. Z. ustalenia, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. ponosi odpowiedzialność względem G. Z. za dalsze mogące wystąpić w przyszłości skutki zdarzenia z dnia 10 marca 2011 roku;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od G. Z. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 94,20 zł (dziewięćdziesiąt cztery złote dwadzieścia groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Ewa Bazelan Dariusz Iskra Krzysztof Niezgoda

Sygn. akt II Ca 1071/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 września 2015 roku Sąd Rejonowy w Rykach:

I. zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz G. Z. kwotę 58000 zł z odsetkami ustawowymi:

- od kwoty 33000 zł od dnia 21 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty,

- od kwoty 25000 zł od dnia 21 kwietnia 2015 roku do dnia zapłaty;

II. zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz G. Z. kwotę 100 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 21 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty;

III. zasądził od (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz G. Z. kwotę 292,04 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 21 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty;

IV. ustalił, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. ponosi odpowiedzialność względem G. Z. za dalsze mogące wystąpić w przyszłości skutki zdarzenia z dnia 10 marca 2011 roku w D.;

V. zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz G. Z. kwotę 4097 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 3600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

VI. nakazał ściągnąć od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 4835,32 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

VII. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa zaliczki w kwocie 44,83 zł wpłaconej w dniu 21 sierpnia 2012 roku przez Kancelarię (...) (k. 381).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 11 marca 2011 roku w D., przy stacji (...), Ł. S. (1), kierujący samochodem osobowym marki R. (...) nr rejestracyjny (...), naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że nie zachował należytej ostrożności i skręcając w lewo nie udzielił pierwszeństwa pieszej G. Z., poruszającej się prawidłowo przez oznakowane znakami poziomymi przejście.

Sąd Rejonowy ustalił, że w wyniku powyższego wypadku powódka doznała wielonarządowych obrażeń ciała (wstrząśnienia mózgu, licznych stłuczeń), w tym złamania kości skroniowej i osłabienia słuchu strony prawej. Z miejsca wypadku G. Z. i przewieziona została do (...) Klinika Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – Szpitala w R., gdzie leczona była w warunkach szpitalnych od dnia 11 marca 2011 roku do dnia 23 marca 2011 roku. Zastosowano leczenie zachowawcze. Powódka opuściła szpital z zaleceniami kontynuowania leczenia w poradni laryngologicznej. Następnie jeszcze dwa razy powódka była hospitalizowana w Szpitalu w D. w dniach od 25 lipca 2011 roku do 29 lipca 2011 roku z uwagi na zawroty głowy i niedosłuch ucha prawego. Z kolei w okresie od dnia 21 grudnia 2011 roku do dnia 20 stycznia 2012 roku powódka przebywała w SPZOZ w Ł. na Oddziale Psychiatrycznym z rozpoznaniem organicznych zaburzeń depresyjnych z epizodem ciężkim. Została wypisana z zaleceniem dalszego leczenia psychiatrycznego oraz brania leków antydepresyjnych. Dalsze leczenie prowadzono ambulatoryjnie w (...) Szpitalu (...) w D. oraz w przychodni w S., w miejscu zamieszkania pozwanej. Po leczeniu szpitalnym powódka miała zalecone leki M., B., M.. W wyniku rehabilitacji leczniczej uzyskano poprawę sprawności powódki, jednakże nie odzyskała ona sprawności organizmu sprzed wypadku. Powódka z uwagi na zamieszkiwanie w S. często korzystała z dojazdów do lekarza do D. oraz Ł. i wydawała środki na paliwo do samochodu. Powódka w dalszym ciągu dokonuje zakupów leków, które miała zalecone przy wypisaniu ze szpitala.

Sąd Rejonowy wskazał, że charakter obrażeń ciała jakich doznała G. Z. w wyniku wypadku wypełnia definicję znacznego uszczerbku na zdrowiu w postaci ciężkiej choroby długotrwałej. Czasookres trwania schorzeń był długotrwały. Obecnie powódka nadal odczuwa ból w obojczyku. Ból pojawia się między innymi przy zmianach atmosferycznych. Powódka skarży się na częste bóle głowy oraz niedosłuch w prawym uchu, a także związane z tym szumy w uszach. Powódka stara się odczytywać z ruchu warg co dana osoba mówi. G. Z. nie może samodzielnie wykonywać szeregu prac domowych, które łączą się ze zwiększonym wysiłkiem fizycznym, a zwłaszcza z koniecznością

podnoszenia ciężkich przedmiotów. W tym zakresie powódka korzysta z pomocy synów. Powódka ma duże problemy z pamięcią i nie może samodzielnie prowadzić samochodu. W tej chwili powódka zażywa środki farmakologiczne w postaci środków przeciwbólowych oraz na pamięć. Powódka pozostaje pod stałą kontrolą lekarza specjalisty z zakresu laryngologii i psychiatrii. Trauma wypadku oraz okres hospitalizacji stały się przez okres kilku miesięcy źródłem apatii i zniechęcenia powódki do podjęcia jakiegokolwiek działania. Negatywne dla powódki skutki wypadku w sferze psychicznej utrzymują się nadal, bowiem powódka boi się komplikacji jakie mogą nastąpić w przyszłości w związku z przebytymi urazami, a także obawia się jazdy samochodem, co w znaczący sposób utrudnia jej codzienne funkcjonowanie. G. Z. jest depresyjna, unika kontaktów z ludźmi, ma niską samoocenę i nie może zarobkować. Lekarz psychiatra ocenił jej uszczerbek na zdrowiu na 30%. W związku ze złamaniem prawej kości skroniowej w wyniku zdarzenia biegły lekarz neurologa stwierdził 5% długotrwały uszczerbek na zdrowiu, jednakże w związku z objawami encefalopatycznymi i badaniami neuroobrazowymi opisującymi ognisko stłuczenia mózgu neurolog stwierdził 30% trwały uszczerbek na zdrowiu. U powódki został stwierdzony niedosłuch odbiorczy umiarkowanego stopnia w uchu prawym stanowiącym „10 5 trwałego uszczerbku na zdrowiu”. Niedosłuch ten jest utrwalony i w przyszłości może ulegać pogłębieniu.

Sąd Rejonowy ustalił, że wyrokiem Sądu Rejonowego w Rykach z dnia 27 lipca 2011 roku, wydanym w sprawie II K 279/11, Ł. S. (2) został uznany za winnego czynu określonego w art. 177 § 1 k.k., polegającego na tym, iż kierując pojazdem mechanicznym nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że wykonując manewr skrętu w lewo na skrzyżowaniu drogi publicznej (...) – ul. (...) z drogą (...) – ul. (...) P. W. w D. oraz zbliżając się do oznakowanego przejścia dla pieszych nie zachował szczególnej ostrożności oraz nienależycie obserwował drogę, w wyniku czego nieumyślnie potrącił pieszą – G. Z., co skutkowało rozstrojem zdrowia i naruszeniem czynności narządów ruchu trwającym powyżej 7 dni. Ł. S. (2) został skazany na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z jej warunkowym zawieszeniem na okres próbny dwóch lat oraz karę grzywny.

Sąd Rejonowy ustalił, że w chwili zaistnienia szkody jej sprawca Ł. S. (2) był objęty ochroną ubezpieczeniową pozwanego ubezpieczyciela w zakresie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. W związku z odniesionymi obrażeniami pismem z dnia 30 maja 2011 roku pełnomocnik powoda wystąpił do pozwanego z roszczeniem zapłaty kwoty 94000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 352,89 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia. Na podstawie tego pisma oraz dostarczonej przez pełnomocnika powoda dokumentacji medycznej pozwany wszczął postępowanie likwidacyjne opisanej wyżej szkody. W wyniku przeprowadzonego postępowania pozwany częściowo uznał roszczenie powódki i przyznał zadośćuczynienie za doznaną krzywdę w kwocie 16000 zł oraz świadczenie w wysokości 187,10 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia. Łącznie pozwany wypłacił na rzecz powódki 16187,10 zł. W dniu 12 sierpnia 2011 roku pełnomocnik powódki, odwołując się od decyzji z dnia 5 lipca 2011 roku złożył wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy i domagał się kwoty 181950,05 zł zadośćuczynienia oraz kwoty 829,57 zł tytułem kosztów leczenia, a także kwoty 380 zł tytułem kosztów transportu. Decyzją z dnia 9 września 2011 roku ubezpieczyciel przyznał dodatkowo kwotę 396,49 zł, na którą składały się kwota 289,18 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia i kwota 107,31 zł tytułem kosztów dojazdów do placówek medycznych. Pismem z dnia 2 listopada 2011 roku pełnomocnik powoda odwołał się od powyższej decyzji. W uzasadnieniu pełnomocnik powoda zarzucił, że przyznana kwota zadośćuczynienia nie uwzględnia wszystkich istotnych elementów mających wpływ na wysokość zadośćuczynienia i tym samym jest krzywdząca dla poszkodowanego. Pozwany decyzją z dnia 12 grudnia 2011 roku przyznał dopłatę odszkodowania w łącznej wysokości 596,51 zł. W związku z uzupełnieniem dokumentacji przez powoda ubezpieczyciel przyznał dopłatę w kwocie 16086,28 zł, z czego kwotę 16000 zł tytułem zadośćuczynienia, a kwotę 867,28 zł tytułem kosztów leczenia.

Sąd Rejonowy ustalił, że G. Z. ma obecnie 57 lat. Powódka mieszka w S. wraz z młodszym, pełnoletnim synem. Przed wypadkiem powódka podejmowała różnego rodzaju prace w charakterze sprzedawcy. W dniu zdarzenia wracała z pracy na pocztę w W. i zarabiała około 1200 zł miesięcznie. Powódka pozostawała z mężem w separacji faktycznej, ale wspólnie z nim i z synami prowadziła gospodarstwo rolne. W gospodarstwie rolnym uprawiane były buraki cukrowe i hodowane były świnię. Po wypadku powódka oddała pole w dzierżawę, gdyż nie mogła już pracować w gospodarstwie, synowie nie dysponowali czasem i możliwościami, aby jej pomagać, a jej mąż zmarł. Powódka w weekendy przed wypadkiem dorywczo pracowała jako kucharz przy weselach i innych uroczystościach. Obecnie po

wypadku jej jedynym dochodem pozostaje renta z tytułu niezdolności do pracy wysokości 645 zł. Przed wypadkiem powódka była w 100% sprawna fizycznie.

Sąd ustalił, że od dnia wypadku, to jest od 10 marca 2011 roku do dnia 6 września 2011 roku, powódka na skutek doznanych urazów była niezdolna do pracy. Początkowo przebywała na zwolnieniu lekarskim, pobierając zasiłek chorobowy. W dniu 20 października 2011 roku lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wydał orzeczenie, w którym ustalił, że powódka jest niezdolna do pracy, jednak w związku z rokowaniem odzyskania zdolności do pracy ustalił uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego na okres 6 miesięcy, licząc od daty wyczerpania zasiłku chorobowego, to jest od dnia 7 września 2011 roku. W związku z powyższym orzeczeniem, decyzją z dnia 8 listopada 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał G. Z. świadczenie rehabilitacyjne na okres od dnia 7 września 2011 roku do dnia 4 stycznia 2012 roku. W dniu 28 lutego 2012 roku orzecznik ZUS stwierdził dalszą niezdolność do pracy. Decyzją z dnia 28 marca 2012 roku G. Z. została przyznana renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Powódka nie odzyskała do dnia dzisiejszego zdolności do pracy.

Sąd wskazał dowody, na podstawie których dokonał ustaleń faktycznych w sprawie, oraz przedstawił stanowisko w zakresie oceny tych dowodów.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. w przypadku uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Powódka wykazała, że doznała krzywdy, która pozostaje w normalnym związku przyczynowym – w rozumieniu art. 361 k.c. – z naruszeniem jej dóbr osobistych wskutek zachowania, za które odpowiedzialność ponosi pozwany.

Sąd wskazał, że odpowiedzialność sprawcy wypadku Ł. S. (2) oparta jest na podstawie przepisu art. 436 § 2 k.c., jednakże z uwagi na to, że odpowiedzialność cywilna posiadacza pojazdu mechanicznego jest objęta systemem obowiązkowego ubezpieczenia, a wskazany sprawca, winny zaistnienia szkody na zasadzie winy nieumyślnej, uczynił zadość ustawowemu obowiązkowi i zawarł umowę ubezpieczenia z pozwanym zakładem ubezpieczeń, uzasadniona jest odpowiedzialność pozwanego.

Sąd uznał, że kwestia odpowiedzialności pozwanego ubezpieczyciela na wskazanej podstawie nie była sporna. Pozwany nie kwestionował podstawy faktycznej swej odpowiedzialności, to jest winy sprawcy szkody (krzywdy) w postaci nienależytej staranności, bezprawności jego zachowania oraz tego, że ponosi za zaistniałą krzywdę odpowiedzialność w związku z zawartą ze sprawcą umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, wynikającą z art. 822 k.c.

Mając na uwadze to, że na skutek wypadku drogowego z dnia 10 marca 2011 roku powódka doznała szkody niemajątkowej w postaci cierpień fizycznych i psychicznych, Sąd Rejonowy uznał, iż uzasadnione jest co do zasady powództwo o zadośćuczynienie. Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd miał na uwadze, że zgodnie z art. 445 § 1 k.c. przyznana tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę kwota musi stanowić „odpowiednią sumę”.

Sąd wskazał, że zarówno bezpośrednio po wypadku, w czasie rekonwalescencji po nim, jak również obecnie G. Z. odczuwa dolegliwości, które utrudniają jej zarówno pracę, jak i życie osobiste. Następstwa doznanych przez powódkę obrażeń w istotny sposób upośledzają wydolność słuchu oraz pamięci. Na skutek wypadku uległa ograniczeniu ogólna sprawność fizyczna powódki, co dla osoby w jej wieku, dotychczas w pełni aktywnej życiowo, jest szczególnie uciążliwe. Łączny stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu jest wysoki. Zdaniem biegłych, w wyniku doznanego urazu stały uszczerbek na zdrowiu powódki wynosi 30%. Jej stan zdrowia oraz wiek praktycznie uniemożliwia jej powrót do pracy zawodowej. Stopień uszczerbku na zdrowiu Sąd Rejonowy przyjął jako jedną z przesłanek ustalenia wysokości zadośćuczynienia. Sąd wziął również pod uwagę czas i sposób leczenia powoda oraz czas i stopień odczuwania dolegliwości fizycznych. Czynniki powyższe mają znaczący wpływ na wysokość należnego powódce zadośćuczynienia. Leczenie doznanych przez powódkę urazów było połączone z długotrwałym pobytem w szpitalu i z rehabilitacją, powiązanych z bólem, cierpieniem i dyskomfortem w znacznym rozmiarze. Ponadto leczenie ze swej istoty musiało być związane ze stresem, zwłaszcza że ostatecznie skutki wypadku okazały się nieodwracalne. Powódka była narażona

na odczuwanie przez kolejne dni bólu oraz cierpienia psychicznego wywołanego niepewnością co do jej stanu zdrowia. Proces leczenia powódki jest długotrwały. Doznany w wypadku uraz uniemożliwił powódce wykonywanie nawet najprostszych codziennych czynności, przez co zmuszona była do korzystania z pomocy bliskich, co było powodem jej skrepowania, ograniczenia swobody życia i potęgowało poczucie bezradności. Skutki wypadku utrzymują się u powódki w dalszym ciągu w sferze fizycznej w postaci bólów obojczyka i głowy oraz w sferze psychicznej, bowiem powódka boi się komplikacji, jakie mogą nastąpić w przyszłości, zwłaszcza w zakresie słuchu i pamięci.

Przed wypadkiem powódka był osobą aktywną zawodowo, rodzinie. Obecnie nie może korzystać z takich form aktywności, gdyż ma problemy z pamięcią, doznaje ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu i nadal jest zmuszona korzystać z pomocy innych osób przy wykonywaniu szeregu prac domowych.

Sąd wskazał, że sytuację majątkową stron wziął pod uwagę jedynie jako kryterium pomocnicze, uznając iż poziom życia i stosunkowo niskie dochody miesięczne osiągane przez powoda nie mogą być czynnikiem determinującym wysokość ustalonego zadośćuczynienia, lecz ewentualnie jedynie punktem odniesienia do przyjęcia rodzaju ewentualnych wydatków konsumpcyjnych mogących zrównoważyć powodowi doznane cierpienia.

Sąd uznał, że zadośćuczynieniem adekwatnym do krzywdy doznanej przez „powoda P. J. jest, przy uwzględnieniu wypłaconej już przez pozwanego powodowi tytułem zadośćuczynienia kwoty 32000 zł, żądana pozwem kwota 90000 zł (32000 zł + 58000 zł = 90000 zł)”.

Zasądzając powyższą kwotę Sąd zasądził od niej odsetki ustawowe, z tym że od kwoty 20000 zł od dnia 12 lutego 2009 roku, to jest od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a od kwoty 35000 zł od dnia 30 października 2009 roku do dnia zapłaty.

Sąd Rejonowy uznał za zasadne w całości roszczenia powódki związane ze zwrotem kosztów leczenia i dojazdami. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia w tym przedmiocie Sąd Rejonowy wskazał przepis art. 444 § 1 zd. 1 k.c.

Sąd Rejonowy wskazał, że G. Z. domagała się również ustalenia, iż pozwany ponosi odpowiedzialność na przyszłość za dalsze mogące wystąpić w przyszłości skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 10 marca 2011 roku.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 189 k.p.c. i wskazał, że powództwo o ustalenie stosunku prawnego lub prawa może być uwzględnione wtedy, gdy spełnione są dwie przesłanki merytoryczne: interes prawny oraz wykazanie prawdziwości twierdzeń powoda o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje. Pierwsza z tych przesłanek warunkuje określony skutek tego powództwa, decydując o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda. Wykazanie zaś istnienia drugiej z tych przesłanek decyduje o kwestii zasadności powództwa. Obie te przesłanki powinny być spełnione w czasie zamknięcia rozprawy przez sąd (art. 316 § 1 k.p.c.). Nieistnienie którejkolwiek z nich w tej chwili uzasadnia oddalenie powództwa. Ciężar dowodu tych przesłanek spoczywa zgodnie z art. 6 k.c. na powodzie.

Sąd Rejonowy uznał, że G. Z. wykazała istnienie wszystkich przesłanek koniecznych do uwzględnienia żądania opartego na treści przepisu art. 189 k.p.c. Powódka niewątpliwie ma interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego na przyszłość za ewentualne szkody, jakie mogą jeszcze wyniknąć z wypadku komunikacyjnego z dnia 10 marca 2011 roku, który polega na potrzebie uzyskania wyroku uwzględniającego w tym zakresie, wywołanej zagrożeniem jego uprawnienia. Ponadto powódka skierowała to żądanie przeciwko podmiotowi, z którym pozostaje w stosunku prawnym, z którego wywodzi własne prawa, a który to podmiot istnienie tego prawa kwestionuje.

Sąd wskazał, że doznany przez powódkę uszczerbek na zdrowiu ma charakter trwały i, jak wynika z opinii biegłych, proces leczenia i rehabilitacji jeszcze się nie zakończył. Na dzień wyrokowania nie sposób przewidzieć ewentualnych dalszych następstw wypadku, jednakże ich wystąpienie jest prawdopodobne. Wniosek powyższy jest uprawniony, zwłaszcza że biegli w niniejszej sprawie wskazali na prawdopodobieństwo powstania w przyszłości negatywnych zmian zdrowotnych będących wynikiem przedmiotowego wypadku. Tym samym należało uznać, że konieczne jest ustalenie odpowiedzialności na przyszłość ubezpieczyciela.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał przepisy art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c., art. 98 § 1 i 4 k.p.c. i art. 109 § 2 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. w zw. z § 2 ust 1 i 2 oraz § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.).

Jako podstawę prawną orzeczenia o nakazaniu ściągnięcia od pozwanego nieuiszczonych w sprawie kosztów sądowych w postaci wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa Sąd wskazał przepis art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Sąd wskazał, że wobec niewykorzystania części zaliczki, na podstawie art. 80 ust. 1 w zw. z art. 84 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd z urzędu orzekł o przepadku części zaliczki, gdyż została ona zasądzona na rzecz powódki od pozwanego w kwocie 44,83 zł.

*

Od wyroku Sądu Rejonowego w Rykach z dnia 11 września 2015 roku apelację wniósł pozwany, wskazując, że zaskarża ten wyrok w punkcie IV.

Pozwany zarzucił:

„I. Naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie:

1) art. 233 kodeksu postępowania cywilnego poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegającej na:

- wyprowadzeniu błędnych wniosków ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności zaś z opinii biegłych sporządzonych w toku postępowania, polegających na uznaniu, iż prawdopodobne jest wystąpienie dalszych następstw wypadku obok tych, które już się ujawniły, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, iż powódka posiada i wykazała interes prawny w dochodzeniu ustalenia odpowiedzialności pozwanej na przyszłość za skutki wypadku z dnia 10 marca 2011 r.;

2) art. 189 kodeksu postępowania cywilnego, poprzez jego niewłaściwą wykładnię i zastosowanie polegające na uznaniu, iż powódka posiada i wykazała interes prawny pozwalający na żądanie w przedmiotowej sprawie ustalenia odpowiedzialności pozwanej na przyszłość za skutki wypadku z dnia 10 marca 2011 r.”

Pozwany wniósł o „zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

1) oddalenie powództwa w zaskarżonym zakresie,

2) zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych z uwzględnieniem kosztów procesu za obie instancje;

- ewentualnie o:

3) uchylenie zaskarżonej części wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania właściwemu Sądowi I instancji z pozostawieniem temu Sądowi orzeczenia co do kosztów postępowania odwoławczego”¹ (k. 417-423).

*

W odpowiedzi na apelację powódka, reprezentowana przez pełnomocnika, wniosła o oddalenie apelacji w całości i „orzeczenie o kosztach procesu, w tym kosztach zastępstwa procesowego, według norm przepisanych” (k. 432-436).

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik powódki wniósł o oddalenie apelacji (k. 446v).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego jest zasadna prawie w całym zakresie zaskarżenia, chociaż nie wszystkie zawarte w niej zarzuty i wnioski są trafne.

Na wstępie należy wskazać, że wyrok Sądu pierwszej instancji został zaskarżony tylko częściowo, a mianowicie w części obejmującej rozstrzygnięcie zawarte w punkcie IV oraz rozstrzygnięcia zawarte w punktach V i VI. Wprawdzie te ostatnie rozstrzygnięcia nie zostały wyraźnie wymienione w części wstępnej apelacji, jednak wniesienie apelacji od jakiegokolwiek części rozstrzygnięcia o istocie sprawy powoduje, że nie mogą się uprawomocnić takie rozstrzygnięcia dodatkowe zawarte w wyroku, które stanowią pochodną rozstrzygnięcia o przedmiocie procesu, a więc przede wszystkim rozstrzygnięcia o kosztach procesu i nieuiszczonych kosztach sądowych. Wniesienie apelacji od jakiegokolwiek części rozstrzygnięcia o przedmiocie procesu powoduje, że zakresem zaskarżenia objęte są również tego rodzaju rozstrzygnięcia dodatkowe.

W rozpoznawanej sprawie doszło do naruszenia prawa materialnego przez Sąd pierwszej instancji przez niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 189 k.c., to jest uznanie przez ten Sąd, że okoliczności faktyczne wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku uzasadniają ocenę, iż G. Z. ma interes prawny w żądaniu ustalenia odpowiedzialności pozwanego ubezpieczyciela za dalsze mogące wystąpić w przyszłości skutki zdarzenia z dnia 10 marca 2011 roku.

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej wykładni przepisu art. 189 k.p.c., jednak przepis ten niewłaściwie zastosował w rozpoznawanej sprawie.

Z art. 189 k.p.c. jednoznacznie wynika, że przesłankami skuteczności powództwa o ustalenie są:

- 1) istnienie lub odpowiednio nieistnienie stosunku prawnego lub prawa, których dotyczy żądanie ustalenia,
- 2) istnienie interesu prawnego w żądaniu takiego ustalenia.

Powództwo o ustalenie oparte na podstawie prawnej wskazanej w art. 189 k.p.c. może być uwzględnione tylko wówczas, gdy spełnione są łącznie wymienione wyżej przesłanki.

Interes prawny, o którym mowa w przepisie art. 189 k.p.c., musi wystąpić w danej sprawie sądowej, a więc mieć charakter konkretny, a nie abstrakcyjny. W danej sprawie cywilnej podlegającej rozstrzygnięciu przez sąd, a obejmującej żądanie ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, powód powinien wskazać i udowodnić takie okoliczności faktyczne, których ocena pozwoli na uznanie, że ten właśnie powód ma interes prawny w żądaniu ustalenia.

W rozpoznawanej sprawie powódka w ogóle nie wskazała okoliczności faktycznych, których obiektywna ocena pozwoliłaby na przyjęcie, że okoliczności te uzasadniają istnienie interesu prawnego w żądaniu ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela względem powódki za dalsze, mogące wystąpić w przyszłości skutki zdarzenia z dnia 10 marca 2011 roku. Okoliczności takie nie zostały wskazane ani w pozwie, ani też w toku dalszego postępowania.

Przytoczone w pozwie okoliczności, że powódka doznała poważnych obrażeń ciała i dlatego jej stan zdrowia może się w przyszłości pogorszyć w następstwie wypadku z dnia 10 marca 2011 roku, wchodzą w zakres przesłanki opisaną wyżej w punkcie 1. Powódka domaga się bowiem ustalenia odpowiedzialności za mogące wystąpić w przyszłości skutki zdarzenia z dnia 10 marca 2011 roku, a więc w istocie domaga się ustalenia elementu stosunku zobowiązaniowego w postaci odpowiedzialności za szkody na osobie, które mogą ujawnić się w przyszłości. Przyjmuje się, że w drodze powództwa opartego na przepisie art. 189 k.p.c. można żądać ustalenia nie tylko stosunku prawnego lub prawa, ale także faktu mającego charakter prawotwórczy².

Powódka nie wskazała w rozpoznawanej sprawie okoliczności faktycznych, które pozwalałyby na obiektywną ocenę, że ma ona interes prawny w żądaniu ustalenia odpowiedzialności pozwanego za przyszłe szkody na osobie, a więc wyjaśniające obiektywnie dlaczego powódce potrzebne jest ustalenie wskazanego wyżej faktu prawotwórczego w drodze orzeczenia sądu.

Nie jest uzasadnione odwoływanie się przez Sąd pierwszej instancji do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w uchwale z dnia 17 kwietnia 1970 roku, III PZP 34/693. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na to, że uchwała ta zapadła na tle odmiennego niż obecny stanu prawnego, a mianowicie w okresie obowiązywania przepisu art. 442 k.c.

Przepis art. 442 k.c. stanowił, że:

§ 1. Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę.

§ 2. Jeżeli szkoda wynika ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dziesięciu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Przepisy art. 442 § 1 i 2 k.c. przewidywały w swojej końcowej części dziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, liczony od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę; w wypadku wskazanym w art. 442 § 2 k.c. zdarzeniem tym było popełnienie przestępstwa (zbrodni lub występku) przez osobę wyrządzającą szkodę.

Podstawowym uzasadnieniem koncepcji możliwości ustalenia odpowiedzialności za szkody na osobie mogące powstać w przyszłości ze znanego już czynu niedozwolonego wyrządzającego szkodę była potrzeba zapobieżenia przedawnieniu roszczeń o naprawienie szkód na osobie mogących powstać w przyszłości, skoro w każdym wypadku roszczenie takie przedawniało się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę.

Ta okoliczność stanowiła podstawowy argument uzasadniający istnienie interesu prawnego w żądaniu ustalenia odpowiedzialności na przyszłość. Przyjmowano bowiem, że skutkiem ustalenia prawomocnym wyrokiem odpowiedzialności za szkody mające powstać w przyszłości będzie swoiste „przedłużenie” biegu terminów przedawnienia roszczeń o naprawienie szkód mogących powstać w przyszłości, gdyż w grę wchodziłoby zastosowanie przepisu art. 125 § 1 k.c.

W aktualnym stanie prawnym przepisy art. 442¹ § 2-3 k.c. wprowadzają istotne modyfikacje zasady wskazanej w przepisie art. 442¹ § 1 k.c., stanowiącym odpowiednik dawnego przepisu art. 442 § 1 k.c.

Przepis art. 442¹ § 1 k.c. stanowi, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Przepisy art. 442¹ § 2-3 k.c. stanowią, że:

§ 2. Jeżeli szkoda wynika ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

§ 3. W razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

§ 4. Przedawnienie roszczeń osoby małoletniej o naprawienie szkody na osobie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat dwóch od uzyskania przez nią pełnoletności.

Przepisy art. 442¹ § 2-3 k.c. są przepisami szczególnymi w stosunku do przepisu art. 442¹ § 1 k.c. i na korzyść poszkodowanego wprowadzają istotne modyfikacje zasady określonej w tym ostatnim przepisie, zwłaszcza gdy chodzi o przedawnienie roszczeń z tytułu szkody na osobie.

W aktualnym stanie prawnym argument związany z potrzebą zapobieżenia przedawnieniu roszczeń o naprawienie szkody na osobie przez ustalenie odpowiedzialności za szkody mogące powstać w przyszłości chociaż nie stracił całkowicie na znaczeniu, to jednak jego znaczenie jest marginalne.

W rozpoznawanej sprawie powódka nie powoływała się na tego rodzaju argumenty celem uzasadnienia swojego interesu prawnego w żądaniu ustalenia odpowiedzialności pozwanego.

Tylko ubocznie należy wskazać, że w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy szkoda na osobie, jakiej doznała powódka, wynika z czynu niedozwolonego stanowiącego występki w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego, a więc do przedawnienia roszczeń z tego czynu niedozwolonego ma zastosowanie przepis art. 442¹ § 2 k.c.

Przepis art. 442¹ § 2 k.c. ma także pośrednie zastosowanie do przedawnienia roszczeń w stosunku do ubezpieczyciela z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu. Przepis art. 819 § 3 k.c. stanowi bowiem, że w wypadku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej roszczenie poszkodowanego do ubezpieczyciela o odszkodowanie lub zadośćuczynienie przedawnia się z upływem terminu przewidzianego dla tego roszczenia w przepisach o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym lub wynikłą z niewykonania bądź nienależytego wykonania zobowiązania.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy roszczenia powódki z tytułu szkód na osobie, które powstaną w przyszłości, ulegną przedawnieniu z dniem 10 marca 2031 roku, chyba że zaistnieją okoliczności wskazane w art. 442¹ § 3 k.c. W tym ostatnim wypadku termin przedawnienia roszczenia może jeszcze ulec wydłużeniu.

Wskazane terminy przedawnienia roszczeń są w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy i tak dłuższe od terminu przedawnienia wynikającego z art. 125 § 1 k.c. Wydanie wyroku ustalającego odpowiedzialność pozwanego nie miałyby zatem żadnego wpływu na bieg terminu przedawnienia roszczeń powódki o naprawienie szkody na osobie.

÷

Nie uzasadniają przyjęcia istnienia interesu prawnego argumenty dotyczące ułatwień dowodowych w ewentualnym przyszłym postępowaniu sądowym.

Wyrok z dnia 11 września 2015 roku w części zasądzającej świadczenia ubezpieczeniowe od pozwanego na rzecz powódki korzysta z powagi rzeczy osądzonej i w związku z tym przesądza prawomocnie między innymi o tym, że pozwany, jako ubezpieczyciel, ponosi odpowiedzialność wynikającą z umowy w ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przez Ł. S. (2) w wyniku potrącenia powódki w dniu 10 marca 2011 roku w okolicznościach ustalonych przez Sąd pierwszej instancji.

Rozstrzygnięcie to wiąże także inne sądy i inne organy państwowe (art. 365 § 1 k.p.c.), natomiast nawet wydanie rozstrzygnięcia ustalającego odpowiedzialność ubezpieczyciela za dalsze mogące wystąpić w przyszłości skutki zdarzenia ubezpieczeniowego ani nie zwolni w przyszłości wierzyciela od wykazania, że takie następstwa zaistniały,

ani też że pozostają w normalnym związku przyczynowym ze wskazanym w wyroku ustalającym zdarzeniem ubezpieczeniowym.

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w punkcie IV w ten sposób, że oddalił powództwo w części obejmującej żądanie G. Z. ustalenia, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. ponosi odpowiedzialność względem G. Z. za dalsze mogące wystąpić w przyszłości skutki zdarzenia z dnia 10 marca 2011 roku.

Nie jest natomiast uzasadniony wniosek apelacji o uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania.

Z przepisów art. 386 § 2 i 4 k.p.c. wynika, że uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji może nastąpić tylko w razie stwierdzenia nieważności postępowania, w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Dodatkową podstawę prawną uchylenia wyroku stanowi przepis art. 505¹² § 1 k.p.c., mający zastosowanie w postępowaniu uproszczonym. Przepis ten stanowi, że jeżeli sąd drugiej instancji stwierdzi, że zachodzi naruszenie prawa materialnego, a zgromadzone dowody nie dają wystarczających podstaw do zmiany wyroku, uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania.

W ocenie Sądu Okręgowego w rozpoznawanej sprawie nie zachodzi żadna ze wskazanych wyżej podstaw uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu. Postępowanie przed Sądem pierwszej instancji nie jest dotknięte nieważnością. Sąd ten rozpoznał istotę sprawy, analizując zasadność żądania pozwu z punktu widzenia okoliczności faktycznych przytoczonych jako podstawa faktyczna powództwa i rozpoznając zarzuty podniesione przez pozwanego. Wydanie wyroku przez Sąd Okręgowy nie wymaga również przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, ani też nawet uzupełniania, czy powtarzania postępowania dowodowego.

W sprawie nie mógł mieć również zastosowania przepis art. 505¹² § 1 k.p.c., gdyż przedmiotowa sprawa nie podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym.

Należy także zwrócić uwagę, że powód nie przytacza w apelacji zarzutów, których uwzględnienie mogłoby skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku.

Podnoszone w końcowej części uzasadnienia apelacji uwagi odnoszące się do braków uzasadnienia Sądu pierwszej instancji są uzasadnione o tyle, że eksponują te elementy uzasadnienia zaskarżonego wyroku, które zawierają oczywiste omyłki. Nie oznacza to jednak, że Sąd pierwszej instancji rozpoznał sprawę na innej podstawie faktycznej niż wskazywana przez powódkę. Pozwany nie wskazuje w apelacji okoliczności faktycznych, które miałyby wykraczać poza podstawę faktyczną powództwa G. Z..

Sam fakt wykorzystywania przez Sąd pierwszej instancji przy sporządzeniu projektu uzasadnienia wyroku z dnia 11 września 2015 roku fragmentów plików tekstowych obejmujących projekty uzasadnień orzeczeń w innych sprawach sądowych jest wyłącznie zabiegiem technicznym, polegającym na posługiwaniu się przy pracy redakcyjnej elektronicznym programem biurowym, a w szczególności funkcją tego programu polegającą na możliwości kopiowania fragmentów tekstu, które mogą być wykorzystane w innym dokumencie.

Oczywistą kwestią jest to, że uzasadnienie wyroku nie powinno zawierać oczywistych omyłek, a więc przed podpisaniem projektu uzasadnienia powinien być dokładnie sprawdzony, jednak sam fakt występowania takich omyłek nie jest równoznaczny z nierozpoznaniem przez sąd istoty sprawy.

Uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera liczne błędy pisarskie⁴, w tym interpunkcyjne, stanowiące oczywiste omyłki w znaczeniu określonym przez przepis art. 350 k.p.c., co w zasadzie nie uniemożliwia odczytania właściwej treści uzasadnienia, choć niewątpliwie stanowi utrudnienie w takim odczytaniu.

Przepis art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 1999 roku o języku polskim⁵ stanowi, że do ochrony języka polskiego są obowiązane wszystkie organy władzy publicznej oraz instytucje i organizacje uczestniczące w życiu publicznym. Z przepisu art. 3 ust. 1 tej ustawy wynika między innymi, że ochrona języka polskiego polega w szczególności na dbaniu o poprawne używanie języka i doskonaleniu sprawności językowej jego użytkowników oraz na stwarzaniu warunków do właściwego rozwoju języka jako narzędzia międzyludzkiej komunikacji.

÷

W związku z tym, że powództwo w części obejmującej żądanie ustalenia odpowiedzialności na przyszłość podlega oddaleniu już tylko z powodu braku interesu prawnego powódki w żądaniu ustalenia, zbędne są szczegółowe rozważania na temat zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisu art. 233 k.p.c. Należy jednak wskazać, że zarzut ten nie jest zasadny. Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił zebrany w sprawie materiał dowodowy, w szczególności gdy chodzi o dowody z opinii biegłych, i wskazał, że istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia w przyszłości u powódki nowych szkód na osobie, będących następstwem wypadku z dnia 10 marca 2011 roku.

Żądanie ustalenia odpowiedzialności za szkody mogące powstać w przyszłości opiera się ze swojej istoty na określonym stopniu prawdopodobieństwa, natomiast szkody na osobie, których powstanie w przyszłości, to jest po wydaniu wyroku przez sąd, jest pewne, muszą być uwzględnione przy orzekaniu o już zgłoszonych roszczeniach z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, czy też z tytułu świadczenia ubezpieczeniowego odpowiadającego takiemu zadośćuczynieniu.

Pozwany w ogóle nie wskazał, w jaki sposób miałby zostać naruszony przepis art. 233 § 2 k.p.c.

*

W pozostałej części apelacja powoda jest bezzasadna i w związku z tym podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. Apelacja podlegała oddaleniu w tej części, w której dotyczyła rozstrzygnięcia o kosztach procesu za pierwszą instancję i rozstrzygnięcia o nieuiszczonych kosztach sądowych.

Zmiana zaskarżonego wyroku przez Sąd Okręgowy miała niewielki zakres i w związku z tym nie wpłynęła na treść rozstrzygnięcia o kosztach procesu za pierwszą instancję. Na stronę pozwaną należało włożyć obowiązek zwrotu wszystkich kosztów poniesionych przez powódkę w pierwszej instancji, gdyż powódka uległa tylko co do nieznaczej części swego żądania (art. 100 zd. 2 k.p.c.).

Powyższa uwaga odnosi się odpowiednio do rozstrzygnięcia o nieuiszczonych kosztach sądowych, zawartego w punkcie VI zaskarżonego wyroku.

*

Na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od G. Z. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 94,20 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

W związku z tym, że apelacja pozwanego została uwzględniona prawie w całości Sąd Okręgowy włożył na powódkę obowiązek zwrotu pozwanemu wszystkich kosztów poniesionych przez niego w postępowaniu odwoławczym. Pozwany uległ bowiem tylko co do nieznaczej części swojej apelacji.

Koszty poniesione przez pozwanego obejmują:

a) opłatę od apelacji – 30 zł (k. 424),

b) wynagrodzenie pełnomocnika procesowego pozwanego, ustalone na podstawie § 6 pkt 1 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 490 – tekst jednolity ze zmianami) w związku z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804),

c) opłatę pocztową za przesłanie przesyłki zawierającej apelację – 4,20 zł (k. 425).

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Ewa Bazelan Dariusz Iskra Krzysztof Niezgoda

1 Przytoczono dosłowne brzmienie zarzutów i wniosków apelacyjnych.

2 Por. przykładowo: orzeczenie SN z dnia 17 września 1965 roku, I CR 134/65, OSP 1966, z. 12, poz. 275; uchwała SN z dnia 30 grudnia 1968 roku, III CZP 103/68, OSN C 1969, z. 5, poz. 85; uchwała SN z dnia 7 sierpnia 1970 roku, III CZP 49/70, OSN C 1971, z. 3, poz. 42; uchwała SN z dnia 30 maja 1975 roku, III CZP 67/74, OSN C 1976, z. 4, poz. 72; wyrok SN z dnia 27 sierpnia 1976 roku, II CR 288/76, OSN C 1977, z. 5-6, poz. 91; wyrok SN z dnia 13 marca 1984 roku, I PRN 23/84, OSP 1985, z. 6, poz. 120; uchwała SN z dnia 27 lipca 1990 roku, III CZP 38/90, OSN C 1991, z. 2-3, poz. 25; wyrok SN z dnia 14 kwietnia 1992 roku, I CRN 38/02, OSN C 1993, z. 3, poz. 45; uchwała SN z dnia 26 maja 1992 roku, III CZP 36/92, Lex nr 9075; wyrok SA w Łodzi z dnia 9 września 1992 roku, I A Cr 186/92, OSA 1993, z. 1, poz. 8; wyrok SA w Łodzi z dnia 3 grudnia 1992 roku, I A Cr 428/92, OSA 1993, z. 7, poz. 49; wyrok SN z dnia 24 maja 1995 roku, I CRN 61/95, Lex nr 8289; uchwała SN z dnia 22 września 1995 roku, III CZP 118/95, OSN C 1996, z. 1, poz. 7; wyrok SN z dnia 17 grudnia 1997 roku, I PKN 434/97, OSN P 1998, z. 21, poz. 627; postanowienie SN z dnia 27 stycznia 1998 roku, II UKN 471/97, OSN P 1999, z. 2, poz. 75; wyrok SN z dnia 25 czerwca 1998 roku, III CKN 563/97, Lex nr 255611; postanowienie SN z dnia 20 sierpnia 1998 roku, III CZP 30/98, Prokuratura i Prawo 1998, z. 11-12, poz. 43; wyrok SN z dnia 11 grudnia 1998 roku, II CKN 96/98, OSN C 1999, z. 5, poz. 98; wyrok SA w Warszawie z dnia 17 grudnia 1998 roku, I A Ca 996/98, Prawo Gospodarcze 2000, z. 1, s. 38; wyrok SN z dnia 20 stycznia 2000 roku, I CKN 370/98, Lex nr 50861; wyrok SA w Katowicach z dnia 15 listopada 2000 roku, I A Ca 947/00, Prawo Gospodarcze 2001, z. 10, s. 56; wyrok SN z dnia 6 marca 2002 roku, V CKN 852/00, Lex nr 56024; wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2002 roku, V CKN 953/00, Lex nr 57200; wyrok SN z dnia 11 lutego 2003 roku, V CKN 1651/00, Lex nr 479362; wyrok SN z dnia 20 lutego 2003 roku, I CKN 58/01, Lex nr 83830; wyrok SN z dnia 26 czerwca 2003 roku, V CKN 419/01, Lex 355365; wyrok SN z dnia 2 lutego 2005 roku, IV CK 474/04, Lex 488986; wyrok SN z dnia 24 maja 2005 roku, V CK 644/04, Lex nr 180825; uchwała SN z dnia 29 marca 2006 roku, II PZP 14/05, OSN P 2006, z. 15-16, poz. 228; wyrok SN z dnia 14 lipca 2006 roku, II CSK 71/06, OSP 2007, z. 10, poz. 118; wyrok SN z dnia 5 czerwca 2007 roku, I UK 8/07, OSN P 2008, z. 15-16, poz. 228; wyrok SN z dnia 6 lutego 2009 roku, IV CSK 447/08, MP 2009, z. 5, s. 244.

3 OSN C 1970, z. 12, poz. 217.

4 W szczególności w zakresie fleksji i składni.

5 Dz. U. Nr 43 z 2011 roku, poz. 224 – tekst jednolity ze zmianą.